

آرامگاه خارجیان در اصفهان «دربارهٔ پروفیسور آرتور آپهام پوپ»

هوشنگ مظاهری

که تا بساز دانند یاران راه
از این خاک پاکش به سر افسر است

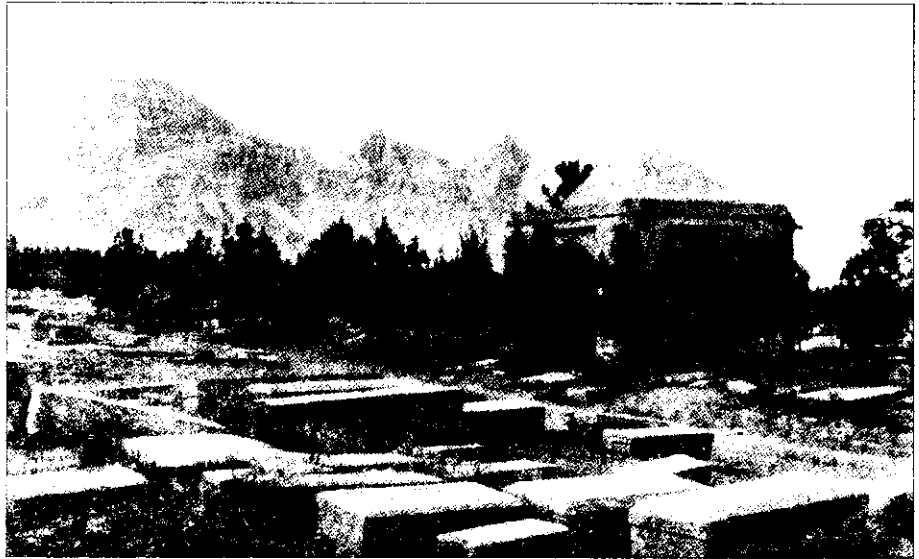
در ایران از آن جستم آرامگاه
که اندر جهان هر که دانشور است

از درگذشتگان جمعیت میلیونی افغانیان مهاجر- در ۵ نقطه از شهر اصفهان قرار دارد که برخی از آنان نامی تر از پروفیسور پوپ و دارای چهرهٔ جهانی هستند! نظر به اینکه نگارنده در طی دو مقاله، یکی مختصر در روزنامهٔ سلام و دیگری مشروح در هفته‌نامهٔ نوید اصفهان، در شمارهٔ ۵ و ۶، از چگونگی نحوهٔ پی بردن خود به این واقعهٔ مطالبی آورده‌ام، در اینجا صرفاً به اعلام آخرین اسامی به دست آمده، سمت و یا برخی دیگر خصوصیات درگذشتگان بسنده نمودم. امید دارم با چاپ کتاب آرامگاه خارجیان در اصفهان، علاقه‌مندان را با نتایج آخرین تحقیقات به دست آمده از سرگذشت و علت حضور ایشان در ایران و سایر موارد آشنا سازم. بدیهی است فهرست ذیل شامل آن دسته از درگذشتگانی است که اطلاعاتی دربارهٔ آنان، از یک جمله تا یک کتاب به دست آمده است.

شهروندان اصفهانی و گردشگران ایران و جهان، به گونه‌ای مسلم به دیدار از پل تاریخی خواجه‌هاوند شتافت و اگر به قسمت شرق آن پل دقت کنند، بنای مقبره‌ای آجری را به چشم می‌بینند که به درب آن قفل زده شده است!؟ گردشگران با کنجکاوی هر چه تمام از محفظه‌های چوبی بالای در به داخل نگاه کرده و در تاریکی دو سنگ قبر را مشاهده می‌کنند، ولی نمی‌توانند نوشته‌های روی آنها و همچنین دیوار مقبره را بخوانند. بنابراین از رهگذران و کارکنان شهرداری، نام صاحبان قبور را می‌پرسند که حداکثر پاسخ آنان می‌تواند این جمله باشد: «پروفیسور پوپ، باستان‌شناس آمریکایی»، و جماعت نیز در حیرت از آنکه قبور ۲ تن خارجی را در شهر اصفهان مشاهده کردند. شاید هم تا پایان عمر نیز بر این باور باقی می‌مانند که تمام قضایا همین است یعنی اطلاع پیدا نخواهند کرد که آرامگاه بیش از ۲۰۰ تن از اتباع اروپا و روسیه و غیره، -صرف‌نظر

نام و نام خانوادگی	سال درگذشت	شرح
ژوهان نورتمیر	۱۶۲۴ میلادی	سفیر بریتانیا در دربار شاه‌عباس اول صفوی
ویلیام بل	۱۶۲۴ میلادی	عامل شرکت هند شرقی در اصفهان
رودلف اشتدler	۱۶۳۷ میلادی	ساعت‌ساز شاه‌صفی صفوی
هوی برت بیوکنز	۱۶۵۸ میلادی	متخصص الماس، شاغل در شرکت هند شرقی هلند
الکساندر درود	۱۶۶۰ میلادی	میسوئر نامدار جهان، که مذهب مردم کشور ویتنام را از بودا به مسیحیت تغییر داد.
میخائیل ماسبروم	۱۶۶۰ میلادی	بازرگان و زرگر
ویلهلم لوکینس لون	۱۶۶۵ میلادی	مدیر شرکت هند شرقی هلند
ایزاک بوته دولتوال	۱۶۶۷ میلادی	بازرگان نامی عهد صفویه
برنارد	۱۶۷۱ میلادی	خدمتگزار در دربار شاه‌عباس
سیمون سعید داوید ساهیدر	۱۶۸۴ میلادی	اعزامی پادشاه فرانسه به ایران
تئودور میرانوئچ	۱۶۸۶ میلادی	سفیر اعزامی لهستان به دربار صفویه
رافائیل دومان	۱۶۹۶ میلادی	رئیس اولین هیأت اعزامی فرانسه به ایران در عهد صفویه و مترجم دربار صفوی
فرانکوس کاستلوجن	۱۶۹۷ میلادی	مدیر شرکت هند شرقی هلند
لویی گیلهرم	۱۷۰۱ میلادی	مترجم دربار دو پادشاه صفوی
پیر باژت دوس	۱۷۰۲ میلادی	دارای دکترای الهیات و ریاضیات از دانشگاه کمبریج
سارا ژاکوبا	۱۷۰۳ میلادی	همسر فرانکوس کاستلوجن مدیر شرکت هند شرقی هلند
کشیش دکتر ادوارد پاگیت	۱۷۰۳ میلادی	مأمور در دربار اورنگ زیب پادشاه هندوستان
فرانسیسکو ساهید	۱۷۲۱ میلادی	مترجم
ژولیانامیدون	۱۷۲۲ میلادی	کارگزار نیکلاس اسخارور، وقایع‌نگار اواخر صفویه
ماتیوس فن لایپزیک	۱۷۳۹ میلادی	مدیر شرکت هند شرقی هلند
ژاکوب روسو	۱۷۵۳ میلادی	پسر عموی ژان ژاک روسو، نویسنده، فیلسوف و متفکر نامی جهان، فرستاده لوتی چهاردهم پادشاه فرانسه به ایران، سر ساعت‌ساز شاه سلطان حسین صفوی و به عبارتی اولین رئیس صنف ساعت‌ساز ایران، داماد لویی گیلهرم مترجم دربار صفویه، پدر ژان فرانسوا گزاوره و پدر بزرگ ژان باپتیست لوتی ژاک (دو تن از سیاستمداران و مستشرقان بزرگ فرانسه) و از بستگان ساموئل روسو مستشرق انگلیسی.
کلودیوس جیمس	۱۸۲۱ میلادی	نماینده شرکت هند شرقی در بغداد
اندرو جوکس	۱۸۲۱ میلادی	پزشک شرکت هند شرقی در بوشهر

نام و نام خانوادگی	سال درگذشت	شرح
جان تیلور	۱۸۲۲ میلادی	پزشک ابوابجمعی مؤسسه پزشکی بمبئی
جورج مالکوم و چارلز دارنلی استوارت	۱۸۲۶ میلادی	
پیر مارتین	۱۸۳۸ میلادی	دانشمند علوم آزمایشگاهی
سی‌ژیت بروفسکی	۱۸۳۸ میلادی	ژنرال ارتش ناپلئون بناپارت و محمدشاه قاجار
جان استانلی هیوز	۱۸۷۱ میلادی	کارمند اداره تلگراف
اولین گوردن بروس	۱۸۷۳ میلادی	دختر یکی از میسیونرهای انجمن سی ام اس
ارنست هولتسر	۱۹۱۱ میلادی	نویسنده کتاب ایران در یکصد و سیزده سال پیش
بوریس پرد پراگنسکی	۱۹۱۴ میلادی	کنسول روسیه
الکساندر دکاور	۱۹۱۵ میلادی	معاون کنسول روسیه و رئیس بانک استقراضی
فردریک ناکس هریس	۱۹۱۷ میلادی	کنسول یار انگلستان
کاترین مری آیرون ساید	۱۹۲۱ میلادی	پزشک انجمن سی ام اس
امیلی کاتلین هوپ	۱۹۳۱ میلادی	همسر نماینده انجمن بریتانیایی کتب مقدسه
جیمز ل. گارلند	۱۹۳۳ میلادی	میسونر مشهور انگلیسی
فریدل ورم باخ	۱۹۳۴ میلادی	از اعضای حزب نازی آلمان
جورج هویر	۱۹۴۰ میلادی	از اعضای حزب نازی آلمان
ماریا الیاس	۱۹۴۰ میلادی	مهاجر یهودی جنگ جهانی دوم از آلمان
دکتر لسلی گریفیتس	۱۹۴۲ میلادی	رئیس بیمارستان مسیحی اصفهان (عیسی ابن مریم فعلی)
اسکیپورت هریس	۱۹۴۲ میلادی	کنسول انگلیس
هیلدا نایتینگل	۱۹۴۳ میلادی	سرپرست بخش پرستاری بیمارستان مسیحی اصفهان (عیسی ابن مریم فعلی)
ارنست ج. کریستوفل	۱۹۵۵ میلادی	بنیانگذار سازمان بهزیستی ایران ویژه نابینایان
لیدیا توماتو	۱۹۶۵ میلادی	مهاجر آلمانی جنگ جهانی دوم
آرتور اِبهام پوپ	۱۹۶۹ میلادی	ایران‌شناس نامور آمریکایی
ایان تاماس	۱۹۷۲ میلادی	پزشک میسیونر
دیوید گرنی	۱۹۷۴ میلادی	کشیش انجمن سی ام اس
دکتر فیلیس اکرم	۱۹۷۷ میلادی	همسر و همکار پرفسور پوپ
آرمنوهی ایدین	۱۹۸۱ میلادی	مدیر مؤسسات آموزشی
مری ایزاک	۱۹۸۶ میلادی	رئیس دایره شبانه‌روزی دبیرستان دخترانه بهشت‌آیین و دبیر زبان، نامبرده که در سال ۱۳۵۱ شمسی تابعیت کشور ایران را اخذ نمود، آموزگار ثریا اسفندیاری همسر دوم محمدرضا پهلوی، قبل از ازدواج بوده است.

قبرستان آرامنه
آرامگاه بعضی از
خارجیان در اصفهان

صنایع دستی، کاشیکاری، مینیاتور، خطاطی، همراه با روابط عمیق انسانی و عاطفی، میهمان‌دوستی، گشاده‌دستی و... جاذبه‌هایی هستند که همواره برای ایرانی‌گردان منصف، شگفت‌انگیز بوده است. از میان آنان که به ایران آمده‌اند و از نزدیک با این سرزمین کهنسال آشنا شده‌اند، کسانی عمر خویش را صرف خدمت و معرفی این کشور به جهانیان کرده‌اند. پرفسور ادوارد براون و پرفسور پوپ از این زمره‌اند. پرفسور پوپ از ایرانی‌گردان و ایرانی‌دوستانی است که خدمات قابل ستایشی به این مرز و بوم روا داشته است. او وصیت کرد که پس از مرگ، پیکرش را در اصفهان به خاک سپارند که این چنین نیز شد و مزار او اینک در ساحل زاینده‌رود، در باغ شهرداری و شرق پل خواجه واقع است. دکتر عیسی صدیق دربارهٔ وصیت پرفسور پوپ می‌نویسد: «روز ۱۹ اردیبهشت، هیأت نمایندگی ایران از واشنگتن با قطار راه آهن به نیویورک بازگشت. در آنجا روزی پرفسور پوپ با تلفن وقت ملاقات خواست و گفت چند دقیقه می‌خواهد مرا تنها ببیند. روز ۲۷ اردیبهشت‌ماه، ۷ ساعت و نیم پس از نیمروز، به مهمانخانهٔ بزرگ شمالی به دیدن من آمد... مختصری از زندگانی خود بویژه از سال ۱۳۰۴ که نخستین بار به ایران آمده بود بیان داشت و نتیجه گرفت که بر اثر مطالعات و تحقیقات و مشاهدات خود ضمن بیست سفر به ایران، ستایش بی‌حد و عشق بی‌ریا نسبت به ایران پیدا کرده و زیبا‌دوستی و انسانیت و قدرشناسی ایرانیان چندان او را مسحور کرده که می‌خواهد این ستایش و عشق را در آینده در مردم سایر ممالک نیز ایجاد کند. آنچه تا آن موقع در

قطعه شعر ابتدای مقاله بر روی سنگ آرامگاه پرفسور پوپ نقش بسته است. برای آشنایی علاقه‌مندان، سرگذشت وی از دیدگاه‌های متفاوت درج می‌گردد:
به نقل از گنجینهٔ اسناد، فصلنامهٔ تحقیقات تاریخی ویژهٔ ایرانگردی و جهانگردی سال چهارم، دفتر اول و دوم، بهار و تابستان ۱۳۷۳.

آرتور پوپ، خاورشناس متخصص صنایع اسلامی در هنرستان شیکاگو، از ایران‌شناسان معروف به‌شمار می‌رود. وی در دانشگاه براون دکرا و هاروارد آمریکا تحصیل کرد و در زمان جنگ وارد نظام شد. در سال ۱۹۲۶م / ۱۳۰۵ش در نمایشگاه ویلادلفی از طرف ایران مأموریت یافت و در کنگره‌های بین‌المللی صنایع مستظرفه در سالهای ۱۹۲۶م، ۱۹۳۱م، ۱۳۱۰ش لندن، ۱۹۳۲م / ۱۳۱۱ش لندن شرکت نمود. وی در کمیتهٔ بین‌المللی صنایع ایران، عنوان منشیگری داشت و ۶ کتاب به‌عنوان A Survey of persian art در مورد آثار صنایع مستظرفهٔ ایران به چاپ رساند.

پوپ در ۱۲ شهریور ۱۳۴۸ش درگذشت و بنا بر وصیت خود او در اصفهان به خاک سپرده شد. آثار به جای مانده از وی علاوه بر کتب مذکور، قالبهای قدیم شرقی، مقدمه‌ای بر هنر ایران و شاهکارهای هنر ایران می‌باشد.
از مقایسهٔ سفرنامه‌های جهانگردان خارجی، با ایرانی‌گردان ایرانی، در می‌یابیم تحولات صنعتی و روابط سیاسی و اجتماعی، از جاذبه‌های عمده‌ای هستند که چشمان جهانگردان ایرانی را در غرب خیره کرده است. از دیگر سو، آثار باستانی، معماری، هنرهای گوناگون از قبیل

قبرستان آرامنه
از کتاب ارزشمند ار نست هولستر
«اصفهان در یکصد و سیزده سال پیش»

برخی مکاتبات اداری دربارهٔ پرفسور پوپ

[ورود جردن، پاتن و پوپ به اصفهان جهت بازدید از
ابنیهٔ قدیمی]

ادارهٔ تلگراف دولت علیهٔ ایران، از شهران به اصفهان،
نمرهٔ کتاب ۷، تاریخ ۱۶ حمل (فروردین) ۱۳۴، فوری
به حکام کاشان و اصفهان مخابره شود آقایان مستر
جردن و مستر پاتن و پرفسور پوپ آمریکایی برای ملاحظهٔ
آثار و ابنیهٔ قدیمی به آن حدود مسافرت می‌نمایند. لازم
است در موقع توقف آنها در حوزهٔ حکمرانی خودتان
مراقبت کامل در حفظ احترامات و تهیهٔ آسایش و راحتی و
تسهیل مسافرت آنها به عمل آورده و در راهنمایی و
همراهی به آنها برای ملاحظهٔ ابنیه و آثار و عمارات قدیمه
و اشیاء صنعتی از مساعدت و مواظبت خودداری ننمایید که
مدت مسافرت آنها به سهولت و راحت منقضی شده،
مقتضی المرام مراجعت نمایند. ۱۶ حمل ۱۳۴ [از طرف
رئیس وزراء مدیرالملک [محمود جم]

[تعیین دو نفر از مأمورین نظمی جهت همراهی پرفسور
پوپ، نمره ۱۳۶]

ادارهٔ کل تشکیلات نظمی مملکتی، نظمی اصفهان، نمره
۵۵۵۱، به تاریخ ۱۳۸/۹/۱

مقام محترم حکومت جلیله دامت شوکته - دو نفر از
مأمورین درجهٔ اول نظمی را حسب الامر جهت مراقبت و
هدایت مستر پوپ آمریکایی برای مشاهدات ابنیهٔ قدیمی
شهر و برداشتن عکس آنها تعیین نموده چون در مدت ۱۶

تالیفاتش نوشته درخور فضلا و دانشمندان است و آنچه در
نظر دارد بکند برای جهانگردان و اشخاص عادی است. به
دنبال این بیانات گفت: «من اکنون در آستانهٔ هشتادمین سال
عمر خود قرار دارم و می‌خواهم وصیت کنم.»

«آروزی من این است که جسد من در ایران به خاک سپرده شود تا
آیندگان از ستایش من نسبت به ایران و هنرمندان و متفکرین
بزرگی که در دامان خود پرورده است، مستقیماً و به رأی‌العین
آگاه شوند و قدر و مقام این ملت و مملکت را بدانند.»^۱

پرفسور پوپ همچنین در نامه‌ای به تاریخ مهر ۱۳۴۴
برای دکتر صدیق نوشت: «... اصفهان مورد عشق مخصوص
من است... در آنجا مهمترین کارهای خود را انجام داده و
بزرگترین سعادت را درک کرده‌ام... منظور عمدهٔ من از
انتخاب آخرین منزل در اصفهان این است که به مردم ایران
نشان داده شود اندیشمندان بزرگ و هنرمندان و سخنوران و
رهبران خلاق و دانشمندان آنها چنان اوصاف و خصایلی
دارند که باعث زرفترین ستایش متفکرین مشابه سایر
کشورهاست، تا آنجا که می‌خواهند ابراز حق‌گذاری و
اخلاص آنها تنها زبانی نباشد بلکه به زواری که از سایر اقطار
عالم بدانجا می‌آیند ثابت کنند که اگر کسی در ایران به خاک
سپرده شده به این علت نیست که تصادفاً در آنجا جهان را
بدرود گفته، بلکه بر اثر اعتقاد راسخ به مقدس بودن آن
سرزمین است و برای کسانی که به مقام معنوی ایران پی
برده‌اند مزیت و افتخاری است که ایران را آخرین منزل
خود قرار داده‌اند تا بدین وسیله ایمان خود را به سرزمین و
مردان بزرگی که آن را طی قرن‌ها به وجود آورده‌اند و آیندهٔ با
افتخاری که برای آن پیشگویی می‌کنند ابراز دارند.»^۲

۱- عیسی صدیق. یادگار عمر، وزارت فرهنگ و هنر، ۱۳۵۳، ج/۳،
صص ۳۶۵، ۳۶۶، ۳۶۹.
۲- همان.

روز که همراه مشارالیه بوده مبلغ هشت تومان کرایه درشکه داده‌اند. مستدعی است مقرر فرمایند کرایه درشکه آنها را وصول و ارسال دارند. رئیس نظمی اصفهان
[ورود پرفسور پوپ به اردستان، نمره ۹۷، مورخ ۱۳۱۳/۱/۲۲]

مقام محترم حکومت جلیله اصفهان دامت شوکته در جواب مرقومه نمره ۱۳۱۳/۱/۲۲/۶۱۷ موضوع ورود پرفسور پوپ و غیره به‌طوری که دستور فرموده بودند روز ۳۱ فروردین ۱۳۱۳ برای پذیرایی مهیا شده و مخصوصاً چون اردستان عسل یافت نمی‌شود به وسیله قاصد از نطنز که هشت فرسخی اردستان است عسل تهیه نموده و حسب الامر مفاد مرقومه را مراقب بوده و در خط سیر آنها مأمورین امنیه به طریق پست‌بندی مرتب نموده تقریباً دو ساعت قبل از ظهر طیاره مشاهده گردید که روی اردستان گردش نمود و به سمت اصفهان روانه ولی از اینکه چه اشخاصی هستند غیر معلوم و تا غروب آفتاب به حال انتظار بوده و در مقام تحقیق شده از تلگرافخانه اطلاع رسید که از طرف یزد و کرمان طیاره مزبور به نایین وارد و سپس به سمت اردستان حرکت کرده و به‌طریق که تلگرافخانه اطلاع حاصل نموده همان اشخاص به اصفهان ورود نموده‌اند. لذا محض استحضار خاطر مبارک به عرض رسانید. جم. وزارت داخله.

پرفسور پوپ کارشناس صنایع اسلامی می‌گوید: «دو هزار سال است که دنیای متمدن جدید، قریحه ایرانی را در زیبایی و خلق زیباییها ستوده است؛ معماری و نقاشی هند شمالی زیر نظر صنعتگران ایران پدید آمده است و هیچ کشوری نیست که از هنرها و صنایع ایران به نحوی متأثر نشده باشد. او اهمیت بناهای تاریخی اصفهان را بسیار می‌داند و از بروز آثار شکستگی در ساختمان مسجد شاه و شیخ لطف‌الله در دوره رضاشاه اظهار تأسف می‌کند.»

مقبره پرفسور پوپ

به نقل از کتاب آیین فرزادگی، جلد ۴، نوشته آقای عباس دهکردی:

«روز دوشنبه ۱۳/۲/۱۳۷۲ به اتفاق میهمانان عالی‌قدر ستاد بزرگداشت مقام معلم استان اصفهان، آقایان: دکتر علی محمد کاردان (استاد برجسته روان‌شناسی و علوم تربیتی)، دکتر مصطفی کامکار پارس (استاد برجسته ریاضی) و دکتر غلامرضا اعوانی (استاد برجسته حکمت و فلسفه) جهت بازدید رهسپار آرامگاه پرفسور آرتور اپهام پوپ (۱۳۴۸-۱۲۶۰ هجری شمسی) ایران‌شناس نامور آمریکایی شدیم.

این مقبره در ضلع شمالی ساحل زیبای زاینده‌رود در

کنار پل خواجه قرار دارد. در آنجا استادان عالی‌مقام پس از مطالعه وصیت‌نامه پرمعناى مرحوم پرفسور پوپ به زبانهای انگلیسی و فارسی و نیز اشعار نغز مرحوم جلال‌الدین همایی (۱۳۵۹-۱۲۶۷ هجری شمسی) که به صورت بسیار زیبایی در اطراف سقف گنبدی شکل مقبره، کاشیکاری شده بود، از بزرگان، دانشمندان، حکیمان، شاعران، نویسندگان و هنرمندان این شهر ادب‌پرور سخن گفتند و پیشنهاد فرمودند شایسته است طی مقاله‌ای وصیت‌نامه پرفسور پوپ در اختیار واحدهای آموزشی قرار گیرد تا دانش‌آموزان و دانش‌پژوهان بدانند شهر اصفهان زمانی زادگاه و محل زندگی و مهد فعالیت‌های علمی و فنی پرچمداران تمدن و فرهنگ بشری بوده است.

جا دارد آثار، فعالیتها و روشهایی که این بزرگان در تحصیل و تدریس علوم به کار می‌برده‌اند مورد تجزیه و تحلیل قرار گیرد تا پیوند ما با فرهنگ غنی و سرشار از پویایی کشورمان استحکام بیشتری پیدا کند و نیز دریابیم که برای کسب افتخارات گذشته راهی نداریم جز آنکه با کار و کوشش شبانه‌روزی و بدون از دست دادن فرصتها، که همچون ابرها به سرعت می‌گذرند به مطالعه، بررسی، خودسازی و کشف راههای بهتر آموزش و پرورش بپردازیم و ویژگیهای برجسته بزرگان خود را در وجود خود زنده کنیم.»

اشعار مرحوم استاد جلال‌الدین همایی در سال ۱۳۵۰ سروده شد و به کمک هنر کاشیکاری در دور تا دور گنبد کوچک مقبره نقش بسته است:

شما ای که بر خاک من بگذرید

سزد ژرف در حال من بنگرید
کنونم که امکان گفتار نیست

زبان درونم جز آثار نیست
اگر چه نباشد زبانتم به کار

ز خاکم شود راز دل آشکار
منم پیکری از هنر ساخته

به عشق هنر عمر در باخته
مرا آرزو بود کاندرا جهان

به ایران زمینم سرآید زمان
در ایران از آن جستم آرامگاه

که تا باز دانند یسازان راه
که اندر جهان هر که دانشور است

از این خاک پاکش به سر افسر است
از آن رو سپردم تن ایدر به خاک

که خاکم شود جزء این خاک پاک

گزیدم از ایران زمین اصفهان
جهانی که خوانیش نصف جهان
نهادم بر این تربت پاک سر
که گنجینه دانش است و هنر
زدم خیمه در ساحل زنده رود
که تا جان شود زنده ز آواز رود
در این سرزمین تا بر آسوده‌ام
سر فخر بر آسمان سوده‌ام
بود تا به پیشینگان یادبود
بر آسندگان باد از من درود
چنان کرد باید که در روزگار
ز ما نام نیکو بود یادگار
ز پس‌نجاه و سیصد پس از الف سال
سنا گفت بگذشته را وصف حال

قابل ذکر است که استاد احمد آرام، مترجم و نویسنده برجسته و دکتر کمال‌الدین جناب، استاد برجسته فیزیک در تاریخ ۱۳۷۱/۶/۲۴ از این آرامگاه بازدید کردند. به نقل از یادداشت مترجم، کتاب معماری ایران، غلامحسین صدری‌افشار:

«آرتور پوپ مدت ۵۰ سال با هنر ایران سر و کار داشت، بسیاری از شاهکارهای آن را در داخل و خارج ایران بررسی کرده و آثار کارشناسان و صاحب‌نظران را در آن باب خوانده بود. او سالها از عمر خود را در ایران سپری کرد و بنابر وصیتش در اصفهان به خاک سپرده شد. کتاب ۱۶ جلدی بررسی هنر ایران، جامع‌ترین مرجع و مأخذ موجود درباره هنر ایران است. او مردی بود صاحب اطلاع، هنرشناس و با ذوق، که کار خود را با کارشناسی و دلالتی آثار هنری آغاز کرد و تا پایان عمر همچنان دکاندار باقی ماند، یعنی همیشه باب طبع و خوشایند مشتری سخن گفت. از این رو لازم است خواننده در مورد داورها و نیشهای فلسفی او هوشیار باشد «پوست بگذار و مغز از آن بردار.» به نقل از کتاب فرهنگ خاورشناسان:

«آرتور اپهام پوپ خاورشناس متخصص صنایع اسلامی در دارالسنایع و هنرستان شیکاگو از ایران‌شناسان مشهور به‌شمار آمده است.

مستر پوپ در خصوص صنایع و آینده ایران کنفرانسی مفصل داده که خطابه آن به فارسی ترجمه و ضمیمه مجله رسمی تعلیم و تربیت (سال اول) در رساله‌ای مخصوص به طبع رسید. قسمتی به نام مقدمه صنایع ایران دارد که در لندن (۱۹۳۰) چاپ شده است.

پوپ در دانشگاه براون دکراال و هاروارد امریکا تحصیل نموده و در دوره جنگ خدمات نظامی کرده و از کارهای عمده او مستشاری صنایع مستظرفه ایران در مؤسسه صنعتی پنسیلوانیا بوده. قریب ۲۰ مقاله یا بیشتر در صنایع ایران نوشته و نشر داده و در این موضوع، کتبی تألیف نموده و در دانشگاهها و موزه‌های امریکا، انگلیس، فرانسه، لهستان، روسیه و دیگر جاها کنفرانس داده و سال ۱۹۲۶ در نمایشگاه فیلادلفی از طرف دولت ایران مأموریت یافته و نقشه بنای غرفه ایران را طرح نموده، در امور مربوط به ایران عنوان مدیری داشته. در تشکیل کنگره بین‌المللی اول صنایع مستظرفه ایران در ۱۹۲۶ دخالت داشته. در نمایشگاه بین‌المللی صنایع ایران، سال ۱۹۳۱ لندن، مستر پوپ عامل و مؤسس این کار بوده، در کنگره بین‌المللی ایران - لندن سال ۱۹۳۱ شرکت داشته.

مستر پوپ در کمیته بین‌المللی صنایع ایران عنوان منشیگری داشته. مؤسسه امریکایی صنایع مستظرفه و عتیقه‌جات ایران را تشکیل و تأسیس نموده و ترتیب آثار باستانی ایران و عکسبرداری آن را عهده‌دار شده. او عکسهای مخصوصی از این آثار در لندن، پاریس، برلن و پایتختهای مهم دیگر در معرض نمایش عمومی گذاشته است.

از خدمات مستر پوپ تألیف و جمع‌آوری مجموعه‌ای به نام آثار صنایع مستظرفه ایران است که در شش جلد ضخیم جمع‌آوری نموده و زیاده از ۱۵۰۰ میلیون ریال صرف جمع‌آوری مجلدات مزبور نموده است. این کتاب دارای دویست کلیشه بزرگ و ۱۵۰۰ عکس سیاه و سفید و ۳۵۰ نقشه و ۸۰ فصل است که توسط ۶۵ نفر از اشخاص زبردست و متخصص فراهم شده است.

مستر پوپ برای نطق و خطابه در فرانسه در سال ۱۹۳۵ از طرف دانشگاه هاروارد انتخاب شد و در دانشگاههای فرانسه از نفوذ معماری ایران در معماری اروپا سخنرانی نموده و کنفرانس داد.

در پایان نگارنده تقاضایی از مخاطبان دارد؛ نظر به اینکه از انبوه آلبوم عکسهای مرحوم پرفسور پوپ و همسرش در ارگانهای دولتی، اینجانب اثری نیافتم، تمنا دارم چنانچه قطعه عکسی از وی در نزد خوانندگان یافت می‌شود، محبت نموده به منظور درج در کتاب و به نام خودشان هرچه سریعتر - البته به امانت - ارسال تا مورد استفاده قرار گیرد.

